

Úroveň čtenářů

1.–9., tedy od nováčka po mistra

Přehled všech úrovní včetně jejich popisu najdete na www.svetgramotnosti.cz v sekci [Materiály](#).

Cílové dovednosti

technika čtení, porozumění textu – vyhledávání a zpracování informací, zhodnocení textu, kreativita, kladení otázek, diskuse

Časový odhad

45 až 90 minut (podle počtu rolí a počtu herních kol)

Pomůcky

připravený vybraný text podle počtu dětí (doporučená délka textu: 1 strana), karty rolí, psací potřeby, papíry, pastelky (pro ilustrátora), encyklopedie a/nebo výkladový slovník (pro badatele), Slovník spisovné češtiny a/nebo Slovník spisovného jazyka českého (pro hledače slov)

Poznámka: přístup na internet není nutný, ale může být velmi užitečný pro jakoukoliv roli, záleží však také na charakteru vybraného textu

Forma aktivity

skupinová

Využití

napříč předměty, čtenářské kluby

Postup

Průvodce vybere s ohledem na čtenářskou úroveň dětí text, s nímž budou všechny skupinky pracovat. Z krabičky vezme počet kartiček odpovídající počtu žáků ve třídě či v klubu. Pokud průvodce nechce využít všechny role, může některou z balíčku úplně vyřadit a do hry ji nezapojoval.

Každá karta obsahuje charakteristiku role, její ilustraci a symbol v pravém horním rohu. Symbolů, resp. karet je u každé role celkem 5 (kromě unikátních karet tazatele a moderátora), takže se děti pomocí symbolů mohou rozdělit až do 5 skupin po šesti. Dvě děti mohou mít speciální roli tazatele nebo moderátora, které jsou zastoupeny pouze jednou.

Pokud je ve třídě například 24 dětí, pak průvodce vyřadí od každé role jednu kartu, a to vždy se stejným symbolem v pravém horním rohu, aby i nadále fungovalo rovnoměrné rozdělení do skupin.

Děti si vylosují z balíčku kartu se svou rolí, kterou budou při skupinové práci hrát. Charakteristiku role uvidí každý na své kartě. Ve skupině pak všichni čtou text a pracují s ním samostatně tak, jak je uvedeno na kartě.

Následuje diskuse, v níž každý vystupuje ve své roli a předvádí ostatním, jak si s ní poradil.

Průvodce je dětem k dispozici a může individuálně poradit, do hry ale nezasahuje. Pokud zbude čas, je užitečné, když děti samy sebe i sebe navzájem zhodnotí – zamyslí se nad tím, jak se jim dařilo, co jim dělalo potíže a podobně.

Ukázku tabulky sebehodnocení najdete na www.svetgramotnosti.cz/Download/216/sebehodnoceni.

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

Jak se mi dařilo?		
<ul style="list-style-type: none"> zvládl/a jsem to bez výrazné chyby do práce ve skupině jsem se aktivně zapojil/a 	<ul style="list-style-type: none"> z větší části jsem to zvládl/a správně, při řešení jsem občas potřeboval/a pomoci do práce ve skupině jsem se snažil/a aktivně zapojit 	<ul style="list-style-type: none"> při řešení jsem ještě potřeboval/a pomoci při práci ve skupině zatím spoléhám více na ostatní
😊😊😊	😊😊	😊
Jak mě to bavilo?		

Tip! Aktivitu je možné využít i v jiných předmětech, kde se pracuje s odbornými texty. Např. v biologii místo výkladu rozdáte vybraný text, stejné role se sejdou a nejdřív si ho potichu čtou. Pak si v rámci skupinky vyjasňují to, co je v textu neznámé či nesrozumitelné. Poté se role přeskupí tak, aby byly ve skupince namíchané, a sdílejí mezi sebou. Výběr rolí pak doporučujeme omezit na ilustrátora, novináře, hledače slov, badatele a vypravěče. Podle uvážení můžete zapojit i moderátora a tazatele.

Variety hry

Hru můžete ozvláštnit i tím, že

1. každá skupina má jiný text a seznamuje s ním ostatní,
2. sestavíte týmy složené pouze ze stejných rolí, tj. tým novinářů, spisovatelů, ilustrátorů atd., kteří na úkolu pracují společně,
3. děti si ke knížce, kterou právě čtou doma/samostatně, vylosují svou roli a zadaný úkol zpracují formou dlouhodobějšího projektu k celé knížce, nikoliv jen k ukázce.

Přehled rolí

Autor (5x)

Zamyslí se nad postavami, jejich vlastnostmi či příběhem a navrhuje, jak bude děj dále pokračovat.

Autor tak zapojí kreativitu, musí přemýšlet o příběhu a domýšlet varianty tak, aby dávaly smysl.

Hledač slov (5x)

Vyhledá v textu důležitá, nejasná, zajímavá či legrační slova, zamyslí se nad jejich významem a nahradí je synonymy.

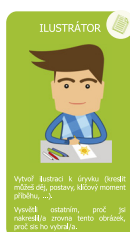
Hledač slov musí být schopen vybrat z textu jednotlivá slova a uvést i důvod, proč si zrovna tato vybral. Pracuje i se slovníky či jinými dostupnými zdroji (viz pomůcky).

Ilustrátor (5x)

Vytvoří ilustraci k textu (děj, postavy, klíčový moment příběhu...) a vysvětlí, proč si vybral/a zrovna tento motiv.

Ilustrátor kreativně vyjadřuje příběh jinými prostředky, než na jaké jsme běžně zvyklí. Musí se zamyslet nad tím, co z příběhu vydvihne a proč.

Badatel (5x)

Vybere si téma z textu a zjistí o něm více informací po vědecké nebo historické stránce.

Badatel si v textu najde téma, které ho zajímá (z jakéhokoliv důvodu). Musí o něm být schopen vyhledat informace a odprezentovat je tak, aby to bylo obohacením pro všechny.

Novinář (5x)

Napiše krátkou zprávu o událostech, které se objevují v textu.

Novinář se na příběh podívá s odstupem a nadhledem a podá o něm zprávu. Je také možné pracovat s různou mírou objektivity či různými médii.

Tazatel (1x)

Po přečtení textu napíše otázky, o kterých se bude společně diskutovat.

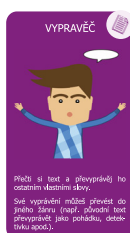
Tazatel musí být schopen při čtení textu kromě sledování příběhu i zaznamenávat otázky, které vhodně navodí diskusi napříč všemi týmy a rolemi.

Vypravěč (5x)

Přečte si text a převypráví ho ostatním vlastními slovy nebo v jiném žánru (např. jako pohádku, detektivku apod.).

Vypravěč musí vnímat průběh a kontext příběhu, udržet linii a hlavní myšlenky. Zároveň musí kreativně zpracovat příběh v jiném žánru (s jeho výběrem či vymezením může pomoci průvodce).

Moderátor (1x)

Sleduje práci skupin, řídí jejich prezentace a na závěr shrne, jak se úkol podařilo splnit.

Moderátor by měl mít přehled o dění ve skupinách, dobře pozorovat ostatní a koordinovat jednotlivé prezentace. Zároveň by z nich měl dělat poznámky a na konci je přehledně shrnout.

Hledáte další inspiraci?

Podívejte se na www.svetgramotnosti.cz na tipy v článcích a na blogu nebo sledujte [Scio pro učitele](https://www.facebook.com/scio) na Facebooku.

Budeme rádi za jakékoliv komentáře k materiálům i projektu přímo na webu www.svetgramotnosti.cz nebo na gramotnostmebavi@scio.cz.